

สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา
สถาบันพระปกเกล้า

“ การทุจริตการเลือกตั้งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยให้สมบูรณ์ การส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงให้เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อพัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยที่มั่นคงและมีคุณภาพ ”

การขับเคลื่อนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงจังหวัดร้อยเอ็ด
จากรุวรรณ แก้วมะโน
166 หน้า
สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
2565
จากรุวรรณ แก้วมะโน
เกษณี รัตนการศักดิ์

ชื่อเรื่อง
นักวิจัย
จำนวนหน้า
จัดพิมพ์โดย
ปีที่พิมพ์
ผู้สรุป
ผู้ออกแบบ

ที่มาและความสำคัญ

การเลือกตั้งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองอย่างสันติและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ผู้นำที่มีความเหมาะสมและเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรีและเป็นธรรมมาโดยตลอด ดังได้ตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. 2489 เป็นต้นมา ทว่าข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีการรวบรวมไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2543-2558 กลับชี้ให้เห็นว่าตลอดระยะเวลา 15 ปี **การเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นของไทยมีคดียุติธรรมเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งจำนวนทั้งสิ้น 1,967 เรื่อง ซึ่งการทุจริตเลือกตั้งนับเป็นปัญหาหนึ่งที่บั่นทอนคุณภาพของการเลือกตั้งและสันถวไมตรีการปกครองลง**

วัตถุประสงค์การศึกษา

ดังนั้น สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จึงได้พัฒนากรอบการส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงขึ้นมา โดยนำเอาแนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) มาปรับใช้ร่วมกับกระบวนการจัดเวทีประชาเสวนาหาทางออกเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สุจริต เนื่องจากการเลือกตั้งที่ผ่านมา บทบาทของประชาชนไม่ปรากฏชัดเจนมากนัก โดยระหว่าง พ.ศ. 2560 - 2564 กรอบการส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงได้นำร่องปฏิบัติในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของจังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 12 แห่ง จึงทำการศึกษาถอดบทเรียนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ที่นำร่องเหล่านั้น เพื่อตรวจสอบระดับความสำเร็จที่เกิดขึ้น ตลอดจนเพื่อให้ทราบเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งเสริมหรือขัดขวางต่อการส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกระบวนการเลือกตั้งและเป็นแบบอย่างให้แก่พื้นที่อื่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการต่อไป

โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (mixed method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการกับพื้นที่เป้าหมาย 12 แห่งใน 6 อำเภอของจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ดำเนินโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงระหว่าง พ.ศ. 2560-2564 เปรียบเทียบกับพื้นที่ข้างเคียงที่ไม่ได้ทำโครงการ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย การเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้จากการสุ่มเลือกอย่างเป็นระบบ ร่วมกับการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่นำกระบวนการส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงไปดำเนินการ
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งเสริมหรือขัดขวางต่อกระบวนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง
3. เพื่อศึกษาเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลต่อความต่อเนื่องของกระบวนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง
4. เพื่อพัฒนาตัวแบบ (model) ของกระบวนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง สำหรับขยายผลในพื้นที่อื่นต่อไป

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า **การเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงสามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้จริงภายใต้กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ การจัดเวทีเสวนาร่วมกันระหว่างผู้สมัครและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการรณรงค์เลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงอย่างต่อเนื่อง** การดำเนินโครงการที่ผ่านมาทำให้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง อีกทั้งยังตระหนักถึงความสามารถของตนเองในการสร้างความเปลี่ยนแปลงและเห็นถึงคุณค่าในคะแนนเสียงของตนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อส่งเสริมให้การเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอ **'ตัวแบบ 5 สร้างสู่การเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง' (5 building for free and fair election model)** ขึ้น ซึ่งมีจุดเน้นอยู่ 5 ประการ ประกอบด้วย

1.

สร้างความรู้ (Knowledge building):

มีความรู้ 5 ประการที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้น ประกอบด้วย 1) ประชาธิปไตยกับการเลือกตั้ง 2) ความเป็นพลเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3) ความหมาย ความสำคัญและกระบวนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง 4) โทษจากการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม และ 5) วัฒนธรรมที่ส่งเสริมหรือขัดขวางต่อประชาธิปไตยและคุณภาพชีวิต

2.

สร้างความตระหนัก (Consciousness building):

ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเปิดพื้นที่ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงมือปฏิบัติเรียนรู้จากการปฏิบัติผ่านเวทีเสวนาปรึกษาหารือ

3.

สร้างความร่วมมือ (Collaboration building):

ให้ทุกฝ่ายตระหนักว่าตนเองเป็นเจ้าของโครงการ เพื่อสร้างให้ทุกคนเกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นแกนนำได้ นำไปสู่กระแสความต้องการที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงของคนในชุมชนโดยคำนึงนโยบายสาธารณะของผู้นำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

4.

สร้างช่องทางการมีส่วนร่วม (Channels building):

โดยถอดบทเรียนปฏิบัติการอยู่เป็นระยะ ขยายผลการมีส่วนร่วมส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงสู่กิจกรรมอื่นในชุมชน ผลักดันกติกาการเลือกตั้งสร้างสรรค์และการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงให้เป็นธรรมเนียมชุมชน

5.

สร้างวัฒนธรรม (Culture building):

การสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในเรื่องของการยอมรับความเห็นต่าง การพิจารณาเลือกผู้แทนบนหลักของเหตุผลและความสามารถ และไม่ใช้ความทุจริตเพื่อมุ่งชัยชนะในการเลือกตั้ง โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์รณรงค์เลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงเป็นการเฉพาะ

บทสรุป

ประชาธิปไตยที่มั่นคงและมีคุณภาพนั้น สัมพันธ์กับกระบวนการเลือกตั้งที่มีคุณภาพ ซึ่งในกระบวนการเลือกตั้งนี้สัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจและศรัทธาของผู้คนในสังคมต่อระบบการเลือกตั้ง การเลือกตั้งที่สมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงเป็นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตั้งแต่ต้นทาง ก่อนที่จะได้มาซึ่งผู้แทน เพื่อสร้างพลังสนับสนุนให้การเลือกตั้งเป็นกระบวนการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองโดยสันติ มีคุณภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมการเลือกตั้งที่สมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องพิจารณาข้อพึงระวัง ดังต่อไปนี้

จงแยกระหว่างการหาเสียงและการซื้อเสียง:

คนไทยมักมองการหาเสียงเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจโดยเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องการหวังผลตอบแทน ดังนั้นสิ่งที่ควรรังเกียจจึงไม่ใช่ ‘การหาเสียง’ แต่เป็นการ ‘ซื้อเสียง’ ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ผิดกติกาในการเลือกตั้ง โดยความเข้าใจดังกล่าวสามารถปรับแก้ไขได้ด้วยการ “สร้างความรู้ความเข้าใจ” ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ถูกต้องครอบคลุมตั้งแต่ก่อนจัดให้มีการเลือกตั้ง

จงอย่ากลัวความเปลี่ยนแปลง:

โดยธรรมชาติของการเลือกตั้งเป็นโอกาสสำคัญที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะได้สร้างความเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น การก้าวข้ามความคุ้นชินต่างๆ มาสู่การพิจารณาบนฐานของข้อมูลผลงานและความสามารถของผู้สมัครอย่างแท้จริง จึงเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยมากกว่า ซึ่งสามารถปรับได้ด้วยการสร้างความรู้และความตระหนักถึงความสำคัญในคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และพึงไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีสติ บนฐานของข้อมูลไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึก

จงอย่ากลัว ‘การแข่งขัน’ :

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ควรกลัวหรือรังเกียจการแข่งขัน แต่ควรมองว่าการแข่งขันเป็นการพิสูจน์การทำความดีในการบริการประชาชนที่แสดงออกถึงความจริงใจและความตั้งใจในการทำงานทาง การเลือกตั้งที่สมานฉันท์ไม่ได้ปฏิเสธการแข่งขัน แต่สนับสนุนให้เกิดการแข่งขันอย่างสร้างสรรค์เป็นธรรม ซึ่งสามารถปรับได้ด้วยการสร้างความสร้างช่องทางมีส่วนร่วมและสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ให้แก่มูลนิธิเลือกตั้ง

จงระวังหลุมพรางของความสมานฉันท์ :

แท้จริงแล้วความคิดที่แตกต่างกันถือเป็นเรื่องปกติของระบอบประชาธิปไตย การมีความเห็นที่แตกต่างไม่ใช่ปัญหาและควรได้รับโอกาสในการแสดงออก ปัญหาคือการไม่ยอมรับความเห็นต่างต่างหาก ที่เป็นต้นเหตุหลักที่นำไปสู่การไม่ยอมรับกันและกันของคนในชุมชน ซึ่งสามารถปรับได้ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้แก่มูลนิธิเลือกตั้งตระหนักว่าการเปิดพื้นที่ให้แก่มูลนิธิหลากหลายต่างหากที่เป็นความสมานฉันท์ตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

QR CODE
คลัง SNAP

QR CODE
อ่านหนังสือออนไลน์

QR CODE
สนใจหนังสือฉบับเต็ม
หรือ ติดต่อ 0-2141-9558